

Liite: HANKESUUNNITELMA

Lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkuus: Lastensuojelun sosiaalityön ja nuorisopsykiatrian yhteistutkiminen ja -kehittäminen Länsi- ja Itä-Suomessa, LANUPS-hanke

Konsortio: Turun yliopiston sosiaalityön ja nuorisopsykiatrian yksiköt ja Sote-akatemia, Itä-Suomen yliopiston sosiaalityö ja nuorisopsykiatria sekä Turun ammattikorkeakoulu

Haettava rahoitus: 605 000 euroa. Hankkeella ei ole, eikä sille ole haettu muuta rahoitusta.

1. Tarkoitus ja tavoitteet

1.1. Tutkimushanke suhteessa nykytietämykseen sekä tutkimukselliset lähtökohdat:

Tutkimushankkeemme tarve perustuu aiempien tutkimusten ja asiantuntijatiedon osoittamiin epäkohtiin erityisen vaativaa tukea ja hoitoa tarvitsevien nuorten sosiaali- ja terveystalvissa. Osalla nuorista ja heidän perheistään on sellaisia palvelujen ja tuen tarpeita, joihin nykyinen palvelujärjestelmä ei ole kyennyt tarpeenmukaisesti vastaamaan. Palveluissa on puutteita sekä vaativan lastensuojelun että psykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen tarpeessa olevien nuorisoiikäisten moninaisiin tilanteisiin vastaamisessa, ja palvelujen tarjonta ja saatavuus vaihtelevat alueellisesti. (Heino ym. 2016, Heino ym. 2018.) Viimeaikainen keskustelu on koskenut muun muassa sijaishuollon mahdollisuuksia tukea vaikeahoitoisia ja väkivaltaisesti käyttäytyviä nuoria siten, että nuorten oikeus turvaan ja suojeluun ja itsemääräämisoikeudet toteutuvat samanaikaisesti (Lastensuojelun vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmä 2020). Osa nuorista ohjataan nuorisopsykiatriseen hoitoon, mutta sielläkin keinot ovat rajalliset, sillä nuorten halukkuus saada hoitoa ja sitoutua siihen on usein heikko. Kun sekä lastensuojelun että nuorisopsykiatrian työntekijöiden mahdollisuudet näiden nuorten auttamisessa ovat riittämättömiä, omien keinojen loppuessa toivotaan, että yhteistyökumppanilta löytyisi niitä lisää.

Jotta vaikeahoitoisten nuorten tarpeisiin kyettäisiin vastaamaan oikealla tavalla, esimerkiksi viemällä oikeanlaista erikoissairaanhoidon menetelmäosaamista sijaishuoltoon sekä kehittämällä tämänhetkistä toimivampia yhteistoiminnan muotoja, tarvitaan nykyistä tarkempi kuva yhteisasiakkaista. Vaativa hoidontarve ilmenee paitsi diagnooseista, käyntimääristä ja käytetystä lääkehoidosta, myös samanaikaisesti monista perheeseen ja sosiaaliseen ympäristöön liittyvistä tekijöistä, joille ei tällä hetkellä ole sopivia indikaattoreita. Yhteisasiakkuuksista tiedetään hyvin vähän ja niiden kirjaaminen vaihtelee sekä sairaanhoitopiireittäin että kunnittain. Myös lastensuojelun avohuollon asiakkuuden liittymäpinnat psykiatriaan ovat moninaiset, esimerkkinä kiireelliset avohuollon tukitoimet. Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveystalvuiden kokonaisuuteen on suunniteltu monialaisia osaa- mis- ja tukikeskuksia (OT-keskukset), joiden kehittämisessä on otettu huomioon tämä haavoittuvassa asemassa oleva ja palveluissa tarvittavan osaamisen kannalta vaativa asiakasryhmä (Kananaja & Ruuskanen 2019). OT-keskusten toiminnan pohjaksi tarvitaan tutkimustietoa monia yhtäaikaista vaativan tason palveluja tarvitsevista asiakasryhmistä. Tutkimushankkeemme vastaa tähän tarpeeseen erityisesti Länsi- ja Itä-Suomessa. Aluevalinnan perusteluna on kiinnostuksemme yhteistutkimiseen ja -kehittämiseen kahdella alueella, joissa tutkimuskohteena olevien nuorten kasvuympäristöissä ja palveluissa on tutkimusten mukaan eroja (ks. Ristikari ym. 2018, Puustinen-Korhonen 2018).

Tutkimuksemme kohdistuu erityisesti **lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkaina olevien nuorten** palveluihin ja palvelutarpeisiin, joista on paitsi väestötasolla, myös yksilö- ja perhetasolla Suomessa vain vähän tutkimustietoa (ks. Heino ym. 2018, Kiuru & Metteri 2014, ks. myös

Heino ym. 2016, Wennberg ym. 2020). Tavoitteenamme on tuottaa monitasoista tietoa näistä yhteis-asiakkaista sekä heidän palvelupoluistaan ja -kokemuksistaan, jotta tämän erityisen asiakasryhmän palveluja voidaan kehittää nykyistä tarkoituksenmukaisemmiksi ja vaikuttavammiksi. Tutkimustulosten pohjalta voidaan kehittää lastensuojelun sosiaalityön ja nuorisopsykiatrian yhteistyötä ja vaativan sijaishuollon sosiaalityötä sekä hyödyntää tutkimuksesta saatua tietoa nuorisososiaalityön kehittämiseen yleisemmin.

Aihetta käsittelevä uusin kansainvälinen tutkimus painottuu lastensuojelun piirissä olevien nuorten mielenterveysongelmiin ja niiden hoitoon monialaisesti (esim. Didier ym. 2020) sekä monialaisen yhteistyön ja palvelujärjestelmän puutteisiin useita palveluja tarvitsevien nuorten kannalta (esim. Garret ym. 2019). Lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkaita koskevissa tutkimuksissa (Armstrong ym. 2013, Kölch ym. 2019) todetaan sosiaalityön ja psykiatrian olevan hyvin erillisiä palveluja ja psykiatristen palvelujen olevan heikosti saatavilla lastensuojelussa oleville nuorille. Suomalaiset tutkimukset ovat antaneet samansuuntaisia tuloksia (Heino ym. 2016, Heino ym. 2018, Kiuru & Metteri 2014). Asiakaskokemuksista tiedetään muun muassa, että positiiviset palvelukokemukset ja luottamukselliset suhteet työntekijöihin tukevat sekä nuorten että vanhempien sitoutumista palveluihin (Armstrong ym. 2013, DiNitto ym. 2020).

Tutkimuksemme pilottiaineistona ja alueellisen OT-keskuksen toimintamuodon suunnittelun esiselvityksenä toteutettiin Varsinais-Suomessa vuonna 2019 kysely lastensuojelun ja lapsiperhesosiaalityön asiantuntijatyöryhmän jäsenille tavoitteena kartoittaa lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkaiden palvelutarvetta, asiakasprofiileja ja kustannuksia (Aho 2019). Palvelujärjestelmän suurimmiksi ongelmakohdiksi kyselyn tulosten mukaan koettiin sekä lastensuojelun sijaishuollon että psykiatrisen hoidon tarpeenmukaisten palvelujen heikko saatavuus, riittämätön resursointi ja osaamistaso sekä hyödynnettävien toimintatapojen niukkuus.

Asiantuntijat korostivat kohderyhmänä olevien nuorten ongelmina psyykkistä oireilua, päihteiden käyttöä, koulunkäyntiin liittyviä haasteita, aggressiivisuutta, sitoutumattomuutta tarjottuihin palveluihin, rikoksilla oireilua sekä karkailua kotoa ja sijaishuollon laitoksista. Nuoren tilanteen ja tuen tarpeiden hahmottamisen lisäksi pidettiin tarpeellisena ulottaa tarkastelu koko perheen kokonaistilanteeseen, sillä perheissä ilmeni ongelmien kasautumista, kuten köyhyyttä, vanhempien pitkäaikaista sairautta, vanhemmuuden puutteita, päihteiden käyttöön ja mielenterveyteen liittyviä ongelmia sekä perheen sisäisiä ristiriitoja ja kaltoinkohtelua. (Aho 2019, ks. myös Heino ym. 2016, Heino ym. 2018.) Tiedämme myös, että noin 40 prosenttia lapsen sijoitustilanteista on sellaisia, joissa edeltäneen vuoden aikana lapsi tai huoltaja on kieltäytynyt tarjotuista palveluista (Heino ym. 2016).

Ammattilaiset ovat kuvanneet monien ongelmien kanssa kamppailevia perheitä niin sanottuina väliinputoaja-asiakkaina, joille oikeiden palvelujen löytäminen ja yhteensovittaminen on haastavaa. Näitä perheitä ohjataan usein palvelusta toiseen, ja kukin palvelu on keskittynyt reagoimaan yksittäisiin ongelmiin palvelulähtöisesti sen sijaan, että asiakkaiden asioita hoidettaisiin kokonaisuutena. (Aho 2019, Yliruka ym. 2018.) Mitä monimutkaisempia tilanteet ovat, sitä vaikeampaa on eri toimijoiden kesken saavuttaa yhteisymmärrys siitä, mikä olisi nuorelle parasta tukea tai hoitoa. Tällaiset palvelujärjestelmän ongelmat, jotka vaikeuttavat nuoren avun saantia ja aiheuttavat paljon kustannuksia, on tunnistettu sekä kansainvälisessä että suomalaisessa tutkimuksessa. (Heino ym. 2018, Marchant 2019, Armstrong ym. 2013, Kölch ym. 2019.)

Sekä lastensuojelupalveluiden että nuorisopsykiatrian näkökulmasta nuorten yhteenkietoutuneet ongelmat kasvattavat työn vaativuutta ja edellyttävät monialaista yhteistyötä. Tarpeisiin vastaavien lastensuojelun sijoituspaikkojen löytäminen on koettu haasteelliseksi, ja sijaishuoltopaikkojen toistuvat muutokset ovat tavallisia. (Kiuru & Metteri 2014, Yliruka ym. 2018, Lastensuojelun vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmä 2020.) Kun sijaishuollon tarjoama tuki ja hoito on riittämätöntä, tarvitaan vahvempaa palvelujärjestelmän tukea nuoren kokonaisvaltaisen hoidon ja tuen turvaamiseksi. Nämä huomiot korostavat tarvetta osaamista integratiivisesti hyödyntävien kuntoutusmallien ja rakenteiden kehittämiseksi ja rakentamiselle. (Halila ym. 2019, Laakso 2013.)

Vaativien erityispalveluiden tarpeen yleisyyttä on tarkasteltu selvittämällä paljonko kodin ulkopuolelle sijoitettuna olevat lapset käyttävät lasten- ja nuorisopsykiatrian palveluita ja toisaalta paljonko lasten- ja nuorisopsykiatrian asiakkaista on myös lastensuojelun asiakkaita (Halila ym. 2019, Heino ym. 2018). Eri tutkimusten mukaan lastensuojelun asiakkaista 30-90 % tarvitsee myös psykiatriasta hoitoa. Kansallisella tasolla lastensuojelun (avohuolto, sijaishuolto) ja lasten- ja nuorisopsykiatrian (avo- ja osastohoito) asiakkaana vuonna 2017 oli 100 000 lasta ja nuorta. Samanaikaisesti sekä lastensuojelun sijaishuollossa että lasten- ja nuortenpsykiatrian asiakkaina oli noin 6700 lasta ja nuorta, joista noin promillen tarpeet edellyttivät tutkimusta edeltävän vuoden aikana sekä lastensuojelun sijaishuoltoa että psykiatrian vuodeosastohoitoa. Näistä asiakkaista suurin osa oli teini-ikäisiä. (Heino 2018, Puustinen-Korhonen 2018, Halila ym. 2019.)

Nuorisopsykiatrisen sairaalahoidon ja lastensuojelun yhteisasiakkaiden psykiatristen sairauksien esiintymisessä on havaittu eroja verrattuna muihin psykiatrista sairaalahoitoa saaneisiin nuoriin. Yleisimmät hoitoon tulon syyt yhteisasiakkailla kytkeytyvät käytökseen liittyviin ongelmiin sekä perheeseen ja sosiaaliseen ympäristöön. Asiakasprofiililtaan nuorisopsykiatrisessa sairaalahoidossa olleet yhteisasiakkaat ovat muihin hoidossa olleisiin nuoriin verrattuina usein myös muita nuorempia, poikia ja asuivat harvemmin molempien biologisten vanhempien kanssa. Vain nuorisopsykiatrian asiakkaana olevien lasten vanhemmat ovat usein sosioekonomisesti paremmassa asemassa kuin lastensuojelun asiakasperheet. (Heino ym. 2018, Heino ym. 2019, Kiuru & Metteri 2014.)

Vakavien mielenterveyden häiriöiden esiintyvyys on myös merkittävästi korkeampi sijaishuollossa olevilla nuorilla muuhun väestöön verrattuna (Turney ym. 2016). Häiriöt painottuvat suhteessa enemmän ulospäin suuntautuviin eli eksternalisoiviin häiriöihin, kuten neuropsykiatrisiin häiriöihin, käyttöhäiriöön ja päihdehäiriöihin verrattuna esimerkiksi masennukseen ja ahdistuneisuushäiriöihin (Lehto-Salo 2011, Ståhlberg ym. 2010, Turney ym. 2016). Pelkkä diagnostinen näkökulma on kuitenkin rajoittunut, sillä se ei huomioi esimerkiksi häiriöiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä ja olosuhteita sekä nuoren sosiaalista ympäristöä, mitkä voivat olennaisella tavalla vaikuttaa nuoren edellytyksiin saada oikeanlaista hoitoa ja hyödyntää sitä.

Monella sijaishuollon asiakkaalla on merkittäviä kiintymyssuhdeongelmia sekä traumatisoitumista, minkä vuoksi heidän edellytyksensä muodostaa rakentava terapeuttilinen suhde aikuiseen on haastavampaa. Sijaishuollossa oleville nuorille on kehitetty räätälöityjä psykososiaalisia hoitomenetelmiä, joita toteutetaan joko yksilö- tai ryhmämuotoisena (Kekkonen ym. 2019). Menetelmiä koskevat tutkimukset on kuitenkin pääosin tehty ulkomailla. Sijaishuollon asiakkaille soveltuvia menetelmiä on Suomessa käytössä vain vähän. Niistä mainittakoon Aggression Replacement Training (ART) (Glick ym. 2016) ja Dialektinen Käyttäytymisterapia (DKT) (Miller ym. 2016). Niiden käyttöä kuitenkin rajoittavat niin menetelmäosaamisen kuin resurssien puute.

Sijaishuollon ja erikoissairaanhoidon yhdyspinnalla kriittisen ryhmän muodostavat nuoret, joilla on vakava mielenterveyden häiriö ja samanaikainen sijaishuollon tarve. Väkivaltainen ja/tai itsetuhoinen käytös on vaikeasti hallittavissa sijaishuollossa ja herättää toiveen, että asia olisi korjattavissa hoitamalla nuorta riittävän pitkään osastolla, kun taas erikoissairaanhoidon resurssit eivät mahdollista pitkiä kuntouttavia jaksoja akuuttihoitoon rajautuvilla vuodeosastoilla. Osastoympäristössä epävakaa tunnesäätelyn oireet usein pikemmin voimistuvat nuoren ulkoistaessa tunnesäätelyn ja ahdistuksen hallintansa työntekijöille. Odotukset ovatkin herkästi epärealistisia (Timonen-Kallio ym. 2017). Sijaishuollon työntekijät ovat vaativassa asemassa joutuessaan vastaamaan näihin tarpeisiin, mutta haasteen ohella tähän sisältyy myös mahdollisuus (Laakso 2013). Erikoissairaanhoidon tulisi tämänhetkistä aktiivisemmin suoraan tukea ja ohjata sijaishuollon työntekijöitä osana yhteisten asiakkaiden kuntouttamista ja sijaishuollon nähdä oma merkittävä roolinsa kuntoutuksessa ja pyrkiä kehittämään osaamistaan siinä. Tämä edellyttää kuitenkin siitä ajatuksesta irrottautumista, että erikoissairaanhoido ja sijaishuolto voisivat hoitaa vain oman osuutensa toisista irrallaan.

Koska yhteisasiakkaiden tilanteet ovat monimutkaisia ja vaikeudet yhteenkietoutuneita, myös heitä koskevassa tutkimuksessa on välttämätöntä hyödyntää monialaisia tutkimuksellisia näkökulmia ja erilaisia tutkimusaineistoja. Tarvitaan asiakaskohderyhmän tilanteiden sekä käytettyjen palvelujen ja tukimuotojen tarkastelua kokonaisvaltaisesti ja laaja-alaisesti palvelupolkuja kartoittamalla sekä tarkastelun ulottamista yksilö- ja perhetasolle. (Aho 2019, ks. myös Kiuru & Metteri 2014, Heino ym. 2018, Yliruka ym. 2018, Halila ym. 2019.) Palveluiden kehittämistoiminnan tulisi perustua tutkimustietoon sekä palvelujen laatutekijöihin, joissa keskiössä ovat moniammatillisuus sekä palveluketju ja asiakaskeinen ajattelutapa (Aho 2019, Heino ym. 2018, Halila ym. 2019). Lastensuojelun ja psykiatrian yhteisasiakkuus on ollut tärkeä teema myös lastensuojelun kokemusasiantuntijoiden työssä. Esimerkiksi Osallisuuden aika ry:n yhteiskehittämisryhmissä nuoret ovat tuoneet esiin monia yhteisasiakkuuteen liittyviä ongelmakohtia osana omia palvelupolkujaan ja –kokemuksiaan, ja heidän kokemuksensa palveluiden tutkimuksessa ja kehittämisessä on keskeistä. (Osallisuuden aika 2020.)

Hankkeen tarkoitus ja tavoitteet: Lastensuojelu ja nuorisopsykiatria ovat palvelujärjestelmässä toimijoita, jolle kuuluu vastuu kaikkein vaativimman hoidon tarpeessa olevista nuorista, kun kevyemmän tason ja varhaisemman vaiheen palvelut eivät riitä turvaamaan heidän hyvinvointiaan. Hankkeen tarkoituksena on tutkia näiden palveluiden yhdyspintoja sekä asiakkuuksien ja palvelujärjestelmien nivelkohtia monitasoisesti, jotta palveluiden puutteet ja katvealueet voitaisiin tunnistaa ja korjata. Tutkimuksemme kohdistuu kyseisten palveluiden yhteisasiakkuuksiin ja yhteisasiakkaiden palvelupolkuihin ja palvelukokemuksiin. **Tavoitteena on tutkia, miten lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian asiakkuus ovat yhteydessä toisiinsa, millaisia siirtymiä yhteisasiakkaina olevilla nuorilla on ollut palveluista toiseen, millaisia tilanteita siirtymien taustalla on, miten niitä on perusteltu ja miten palvelut ovat vastanneet nuorten tuen ja hoidon tarpeisiin.** Näin saamme tietoa palveluiden mahdollisista katvealueista ja osaamisvajeista. Paikannamme sekä palvelujärjestelmän puutteita että hyvin toimivia osia ja käytäntöjä. Jalostamme saatuja tuloksia asiantuntijafoorumeissa ja tuotamme koulutusmateriaalia lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian henkilöstölle sekä yleisemmin nuorisososiaalityön sisältöjen kehittämiseksi. **Tutkimustuloksiin perustuva kehittämissuunnitelma noudattaa tutkimusalueiden sote-palveluiden rakenneuudistushankkeisiin, osaamis- ja tukikeskuskehittämiseen ja lastensuojelun kehittämishankkeisiin yhteistyössä sote-uudistuksen hankeorganisaatioiden ja sosiaalialan osaamiskeskusten kanssa.**

Kohderyhmä, käsitteet ja tutkimusasetelman perustelut

Tutkimus kohdentuu 13-17-vuotiaisiin nuoriin, jotka ovat sekä lastensuojelun avo- tai sijaishuollon että nuorisopsykiatrian avo- tai osastohoidon asiakkaina sekä 18-23-vuotiaisiin, aiemmin lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkaina olleisiin nuoriin. Aiemmasta tutkimuksesta tiedetään, että lastensuojelun sijaishuollon ja lasten- ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkuuksissa on vaihtelevuutta maakunnittain ja ikäryhmittäin sekä riippuen kumman palvelun näkökulmasta asiaa tarkastellaan. Yhteisasiakkuuksien osuus näyttäytyy selvitysten valossa suuremmalta tarkasteltaessa tilannetta kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten näkökulmasta. Turun yliopistollisen keskussairaalan (TYKS) yhteistoiminta-alueella sijoitetuista 13-17-vuotiaista nuorista 20 % ja Kuopion yliopistollisen keskussairaalan (KYS) alueella sijoitetuista 27 % oli ollut myös nuorisopsykiatrian vuodeosaston potilaina vuonna 2017. Nuorisopsykiatrian vuodeosaston potilaista sijoitettuna oli ollut TYKS:n alueella 34% ja KYS:n alueella 30%. (Heino ym. 2018.)

Käytämme tutkimuksessa termiä ”lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkaat”, mutta yleisemmin myös ilmaisua ”vaativia palveluja tarvitsevat nuoret” (vrt. Yliruka ym. 2018, Halila ym. 2019). Vaativuus voidaan yhdistää tilanteiden kompleksisuuden käsitteeseen. Kompleksisuus voi ilmetä paitsi nuoren elämäntilanteessa, jossa erilaiset vaikeudet ovat kietoutuneet yhteen monimutkaiseksi vyyhdiksi, myös palveluissa tarvittavan osaamisen vaativuutena ja monipuolisuutena. Emme siis lähtökohtaisesti määrittele nuoria ongelmien lähteenä, sillä voidaan olettaa, että jos nuoren tuen tarpeet tunnistetaan ja palvelut kohdentuvat oikein, kyse ei enää ole monimutkaisesta ja vaikeasta ongelmasta tai tilanteesta. Nuoret ovat tutkimusten mukaan myös itse arvioineet ongelmansa lievemmiksi kuin heidän vanhempansa tai työntekijät. (Marchant 2019.) Kompleksisuus (em.) sekä kriittiset tapahtumat ja episodit (Jaakola ym. 2015) ovat tutkimuksessamme analyttisiä käsitteitä, joiden avulla tarkastelemme nuorten palvelupolkuja ja -kokemuksia, nivelkohtia ja siirtymiä sekä palveluiden puutteita ja haasteita eri aineistoissa.

Yleensä kompleksisuuden määritelmässä huomioidaan monet ongelmat ja monet tarpeet sekä ongelmien ja tarpeiden kroonisuus ja pitkäaikaisuus sekä useiden ammattialojen erilaisen asiantuntijuuden tarve ja rooli palvelujärjestelmässä. (Marchant 2019, Yliruka ym. 2018.) Kompleksisuus liitetään seuraavanlaisiin tilanteisiin, jotka ovat tavallisesti myös päällekkäisiä ja jotka on tunnistettu suomalaisessakin tutkimuksessa ja vaativia palveluja tarvitsevaa asiakasryhmää koskevissa selvityksissä: lastensuojelun asiakkaana olevat; sijoitetut lapset ja sijaishuollosta karanneet; nuoret, joilla on vakavia ja moninaisia oppimisvaikeuksia; nuoret, joilla on vakavia vammoja tai vaativia terveydellisiä tarpeita; nuoret, joilla on merkittäviä psyykkisiä ongelmia ja traumoja sekä rikoksia tekevät ja radikalisoituneet nuoret. (em., Aho 2019, Yliruka ym. 2018.)

Tutkimuksen rajaaminen lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkaisiin jättää ulkopuolelle nuoret, jotka eivät ole ohjautuneet näiden palveluiden piiriin, vaikka heillä voisi olla siihen tarvetta. Kohderyhmän rajauksella pyritään saamaan tarkka kuva juuri yhteisasiakkaista, ja sillä pyritään lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisen asiantuntijuuden ja yhteistyön kehittämiseen. Yhteisasiakkaita tutkimalla saadaan tietoa nuorten ja heidän vanhempiensa taustoista, elämäntilanteista ja vaikeuksiin johtaneista tekijöistä sekä nuorten ja palveluissa toimivien ammattilaisten näkemyksistä, palvelutarpeista ja palveluiden tarkoituksenmukaisuudesta.

Käytämme erilaisia aineistoja ja menetelmiä, saadaksemme mahdollisimman kattavan, monitasoisen ja tarkan kuvan nykytilanteesta ja palveluiden kehittämistarpeista. Tutkimme esimerkiksi asiakkaiden

muuttuvien ja kehkeytyvien kokonaistilanteiden tarkastelua suhteessa heidän palveluhistoriaansa ja palvelupolkuihinsa. Yhdistämme rekisteri-, asiakirja- ja asiantuntijatietoa asiakkaiden kokemustietoon. Määrällistä rekisteriaineistoa ja laadullista asiakirja- ja haastatteluaineistoa yhdistämällä syvennetään ymmärrystä kompleksisista ilmiöistä, yhteen kietoutuneista ongelmista sekä palvelujärjestelmän ongelmakohdista. Saatavan tiedon pohjalta muodostetaan asiakasprofiileja, joita voidaan hyödyntää hoidollisen ja sosiaalisen tuen viitekehyksen suunnittelussa, näyttöön perustuvien menetelmien, osaamisvaatimusten ja vaikuttavuuteen liittyvien indikaattorien määrittelyssä sekä koulutuksen ja tutkimuksen painopisteiden kohdentamisessa. Tarkemmalla asiakasprofiilien kuvauksella voidaan myös osoittaa laajemmin lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian sekä yleisemmin nuorisososiaalityön sisällöllisen kehittämisen tarpeita.

Kahdella alueella (KYS:n ja TYKS:n erityisvastuualueet, erityisesti Varsinais-Suomi, Satakunta ja Pohjois-Savo) tehtävällä tutkimuksella voidaan tuoda näkyväksi eroja nuorten elämäntilanteissa ja sairastavuudessa, palveluiden saatavuudessa, palvelurakenteissa ja ammatillisissa käytännöissä.

1.2. Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten lastensuojelun asiakkuus ja nuorten mielenterveyden häiriöt sekä nuorisopsykiatrisen erikoissairaanhoidon käyttö ovat yhteydessä toisiinsa?
2. Millaisia palvelupolkuja ja siirtymiä palveluista toiseen lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkaina olevilla nuorilla on ollut?
3. Miten lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja nuorisopsykiatrian ammattilaiset kuvaavat lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkaiden tilanteita, palvelujen tarkoituksenmukaisuutta ja kehittämistarpeita?
4. Millaisia kokemuksia nuorilla on asiakkuuksista lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian palveluissa? Miten palvelut ovat vastanneet koettuihin tuen ja hoidon tarpeisiin?
5. Miten lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteistyötä ja työmenetelmiä sekä palvelujärjestelmää tulisi kehittää, jotta nuorten näistä palveluista saama tuki ja hoito vastaisivat heidän tuen ja hoidon tarpeitaan?

1.3. Tutkimuksen avulla syntyvät tutkimustulokset ja niiden tieteellinen vaikuttavuus, mahdollisuus tieteellisiin läpimurtoihin ja tutkimuksen uudistumiseen: Tutkimus tuottaa yhdeksän tieteellistä artikkelia ja lisäksi useita asiantuntijakirjoituksia. Tutkimuksen erityisenä vahvuutena ovat monitieteisyys ja monialaisuus, yhteistutkiminen sekä suora yhteys sote-kehittämistoimintaan. Sosiaalityön ja nuorisopsykiatrian yhteistutkimus yhteisasiakkaista tuottaa tietoa vähän tutkitusta, erityistä tukea tarvitsevasta asiakasryhmästä, heidän palvelukokemuksistaan ja -tarpeistaan. Aineistojen monipuolisuus ja erilaisten aineistojen kautta saatavan tiedon yhdistäminen tekevät mahdolliseksi ilmiön laajan ja tarkan analysoinnin ja alueellisen vertailun. Tutkimushanke tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden kehittää tieteidenvälistä sosiaali- ja terveystieteiden yhteistutkimusta ja monialaisuudesta ja -menetelmällistä (mixed-methods) tutkimusasetelmaa kahden yliopiston ja kahden tieteenalan yhteistyönä liittäen mukaan alueelliset kehittämishankkeet ja kehittämistyön toimijat. Tutkimus lisää merkittävästi vaativan lastensuojelun sosiaalityön ja psykososiaalisen nuorisososiaalityön tiedeperustaisuutta. Tutkimuksella voidaan saavuttaa myös tutkimusmenetelmällisiä innovaatioita, esimerkiksi tekstilouhinnan ja useita aineistoja yhdistävien analyysien muodossa.

1.4. Haun erityistavoite: Tutkimus on yliopistotasoinen sosiaalityön tutkimushanke. Tutkimuksen tuloksia käytetään sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen (SHL 60c §). Tutkimus paikantuu ensisijassa sosiaalityön tutkimusrahoituksen **painoalueelle 4, erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden elämäntilanteisiin ja palvelutarpeisiin kohdistuva tutkimus**, kohdistuessaan palvelujärjestelmän heikosti kohtaamiin, vaativia palveluja tarvitseviin nuoriin, Tutkimus koskee lisäksi sosiaalityötä sosiaali- ja terveydenhuollon etuuksien ja palveluiden järjestelmässä (painoalue 1) tarkastellessaan sosiaalityötä yhdessä nuorisopsykiatrian kanssa. Tutkimuksessa saadaan tietoa vaativaa psykososiaalisia tukea tarvitsevien nuorten kanssa tarvittavista sosiaalityön työmenetelmistä ja niiden kehittämistarpeista (painoalue 2). Asiakkaiden osallisuus ja toimijuus on keskeistä haastatteluaineiston tuottamisessa (painoalue 6).

2. Toteutus

2.1. Työsuunnitelma ja aikataulu: Tutkimushanke koostuu kolmesta työpaketista. Työpaketti 1 on rekisteri- ja asiakirjatutkimus, työpaketti 2 on haastattelututkimus, ja työpaketti 3 sisältää systemaattisen kirjallisuuskatsauksen, kehittämissuositukset sekä niiden levittämisen ja jalkauttamisen.

TUTKIMUSHANKKEEN TOTEUTUKSEN AIKATAULU v. 2021-2022	
<u>2021 KEVÄT</u> Työpanoksen jakautuminen: <u>Turun yo</u> Sosiaalityö: 12 kk Nuorisopsyk.: 6 kk <u>Itä-Suomen yo:</u> 11 kk, <u>Turun amk:</u> 3 kk <u>Sote-akatemia:</u> 1 kk	<u>Työpaketti 1, rekisteritutkimus</u> Pyyntö Findatalle tietojen poiminnasta ja kesään mennessä tilastolliset analyysit ensimmäisestä osatyöstä koskien sairastavuutta <u>Työpaketti 1, asiakirjatutkimus:</u> Turun yliopiston tutkimuseettisen toimikunnan lausunnon hakeminen laadulliselle tutkimusosiolle Tutkimuslupien hakeminen kaupungeilta lastensuojelun asiakirjojen tutkimuskäytöstä Lastensuojelun asiakirjojen kartoitus ja koonti <u>Työpaketti 2:</u> Haastateltavien rekrytointi alkaa <u>Työpaketti 3:</u> Systemaattinen kirjallisuuskatsaus <i>Artikkeli I: Integrated Interventions on the borders' between Child Welfare and Mental Health systems: Review of Evidence-Based Literature</i>
Liikkuvuus ja konferenssit	Tutkimushankkeen esittely Sosiaalityön tutkimuksen päivillä ja alueellisissa asiantuntijatilaisuuksissa
Kehittäminen ja julkinen viestintä	Tehdään hankkeen viestintäsuunnitelma. Asiantuntijakirjoitus hankkeesta sanomalehtiin ja yliopistojen viestintään sekä podcast-sarjan aloitus.
<u>2021 SYKSY</u> Työpanoksen jakautuminen: <u>Turun yo</u> Sosiaalityö: 12 kk Nuorisopsyk.: 5 kk <u>Itä-Suomen yo:</u> 10 kk <u>Turun amk:</u> 2 kk	<u>Työpaketti 1, rekisteritutkimus:</u> Ensimmäisen osatyön raportin kirjoittaminen ja toisen osatyön tilastolliset analyysit. <u>Työpaketti 1, asiakirjatutkimus:</u> Potilasasiakirjojen tekstin louhinta ja analyysit Lastensuojelun asiakirjojen analyysit <u>Työpaketti 2:</u> Haastattelujen toteutus <u>Työpaketti 3:</u> Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen julkaisu <i>Artikkeli II: Differences in psychiatric diagnoses in adolescents in out-of-home care compared to other outpatients in adolescent psychiatry</i>

	<i>Artikkeli III: Psychiatric inpatient care in youth in out-of-home care compared to other adolescents</i>
Liikkuvuus ja konferenssit	Nuorisotutkuspäivät ja ISCWR International Conference on Social Work: Työryhmäesitykset artikkelien I ja II teemoista
Kehittäminen ja julkinen viestintä	Integratiiviset asiantuntija- ja/tai blogikirjoitukset artikkeleista I ja II
<u>2022 KEVÄT</u> Työpanoksen jakautuminen: <u>Turun yo</u> Sosiaalityö: 16 kk Nuorisopsyk.: 4 kk <u>Itä-Suomen yo:</u> 12 kk <u>Turun amk:</u> 2 kk <u>Sote-akatemia:</u> 1 kk	<u>Työpaketti 1, rekisteritutkimus:</u> Toisen osatyön raportointi. <u>Työpaketti 1, asiakirjatutkimus:</u> Potilasasiakirjojen ja lastensuojelun asiakirjojen yhteisanalyysi <u>Työpaketti 2:</u> Haastattelujen toteutus, analyysit ja kirjoittaminen <u>Työpaketti 3:</u> Valtakunnallinen virtuaalinen eDelphi asiantuntijapaneeli <i>Artikkeli IV: Adolescents with Complex and Multiple Needs in Child Protection and Psychiatric Patient Records.</i>
Liikkuvuus ja konferenssit	International Conference on Adolescent Psychiatry and Psychology (ICAPP): Artikkelin III esittely Sosiaalityön tutkimuksen päivät: Artikkeleiden III ja IV esittely
Kehittäminen ja julkinen viestintä	Yhteiskehittämispäivä tutkijoiden, yhteistyökumppaneiden ja alueellisten toimijoiden kesken; Podcastit hankkeen teemoista; Asiantuntija- ja/tai blogikirjoitukset artikkeleista III ja IV
<u>2022 SYKSY</u> Työpanoksen jakautuminen: <u>Turun yo</u> Sosiaalityö: 15 kk Nuorisopsyk.: 4 kk <u>Itä-Suomen yo:</u> 10 kk <u>Turun amk:</u> 1 kk <u>Sote-akatemia:</u> 3 kk	<u>Työpakettien 1, 2 ja 3 valmistuminen ja tulosten yhteennivominen</u> <i>Artikkeli V: Working with adolescent (and their families) with serious behavioral problems in residential care</i> <i>Artikkeli VI: Exploring service needs of adolescents in residential care with complex and multiple needs - implications for policy and practice</i> <i>Artikkeli VII: Adolescents in the margins of the welfare services. Case studies</i> <i>Artikkeli VIII: Nuorisososiaalityö lastensuojelun avo- ja sijaishuollossa.</i>
Kehittäminen ja julkinen viestintä	<u>Työpaketti 3:</u> Alueelliset ennakointifoorumit Länsi- ja Itä-Suomessa ja integratiivisen, vaativan erityistason lastensuojelun sosiaalityön digitaalisen palvelukartan tekeminen Kehittämissuosituksien OT-keskusten valmisteluun ja Sote-uudistuksiin Verkkokoulutusmateriaalin työstäminen ja toteuttaminen Osaamispuu.fi:ssä Hankkeen loppuseminaari Integratiiviset asiantuntija- ja/tai blogikirjoitukset artikkeleista V, VI, VII <i>Artikkeli IX: Nuorten psykososiaalisten palveluiden yhteistutkiminen ja -kehittäminen.</i>

Hankkeen päähakijana on Turun yliopiston sosiaalityön yksikkö, ja vastuuhenkilönä sosiaalityön professori Merja Anis. Työpakettien vastuuhenkilöillä on yhteinen vastuu hankkeen ohjauksesta.

2.2. Tutkimusaineisto (data ja materiaali), tutkimusmenetelmät ja tutkimusympäristö:

Työpaketti 1, Rekisteri- ja asiakirjatutkimus: Työpaketissa tutkitaan lastensuojelun sijaishuollon ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkaiden asiakkuuksia, heidän saamiaan palveluja ja palvelupolkuja nuorisopsykiatrian ja lastensuojelun rekistereistä sekä potilasasiakirjoista ja lastensuojelun asiakirjoista vuosilta 2015–2019. **Työpaketti vastaa tutkimuskysymyksiin 1 ja 2.**

Vastuuhenkilöt: Nuorisopsykiatrian dosentti Max Karukivi, UTU ja VSSH (rekisteritutkimus); Professori Merja Anis, UTU (lastensuojelun asiakirjatutkimus). **Muut tekijät:** Anniina Kaittila, UTU sosiaalityö; Väitöskirjatutkija Kirsi-Marja Niinimaa, UTU sosiaalityö; prof. Tommi Tolmunen, UEF, Nuorisopsykiatria; VSiiri-Liisi Kraav, sosiaalityö ja nuorisopsykiatria, UEF; Vastuualuejohtaja, LT Kim Kronström, VSSH, Nuorisopsykiatria. **Yhteistyökumppani:** Länsi-Suomen rakenneuudistushanke, Mikko Hulkkonen.

Aineisto a) Erikoissairaanhoidon tiedoista ja Lastensuojelurekisterin tiedoista yhdistettävä rekisteriaineisto. Teemme poiminnan Varsinais-Suomen (VSSH), Satakunnan (SATSH) ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä (PSSH) nuorisopsykiatrisen erikoissairaanhoidon potilaina 1.1.2015–31.12.2020 olleista 13–17-vuotiaista nuorista. Poiminta suoritetaan noin 945 000 asukkaan väestöstä. VSSH:n ja SATSH:n nuorisopsykiatrian yksiköissä on vuositasolla hoidossa yhteensä yli 4000 13-17-vuotiaista nuorta. PSSH:n määrä on tästä arviolta puolet. Arvioitu aineiston koko kyseisellä aikavälillä on 14 000-15 000 nuorta. Varsinais-Suomessa noin 15 % ja Satakunnassa sekä Pohjois-Savossa noin 19 % 13–17-vuotiaista potilaista on myös sijoitettu (Heino ym. 2018). Tutkittavista on käytettävissä mm. diagnoosit, hoitoa koskevat tiedot (käynnit, osastojaksot ja lääkehoito) sekä potilaskertomustiedot. Lastensuojelurekisteristä saatavien tietojen avulla seuranta-ajalta on tunnistavissa ne nuoret, joilla oli lastensuojelun yhteisasiakkuus sekä erikseen esimerkiksi avohuollon tukitoimia saaneet ja huostaan otetut.

Tutkimusmenetelmät: Tutkimusaineiston poiminnasta tehdään lupapyyntö Findata-tietolupaviranomaiselle, minkä jälkeen Findata tekee erikoissairaanhoidon koskevien tietojen poiminnasta pyynnön Auria Tietopalvelulle sekä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille ja yhdistää tiedot Lastensuojelurekisterin tietoihin sekä Kelan lääkekorvaustietoihin. Lastensuojelurekisterin avulla aineistosta on tunnistettavissa yhteisasiakkuuden omaavat nuoret ja edelleen ne nuoret, jotka ovat saaneet avohuollon tukitoimia tai jotka on otettu huostaan. Findatan yhdistämä rekisteriaineisto on tutkijoiden käytettävissä heidän etäkäyttöympäristössään. Rekisteritietojen avulla selvitämme yhteisasiakkuuden omaavien ja eriasteisia lastensuojelun tukitoimia saavien nuorten 1) sairastavuutta ja 2) avo- ja vuodeosastohoidon käyttöä verrattuna muihin nuorisopsykiatrisen erikoissairaanhoidon potilaisiin. Näitä kysymyksiä tarkastellaan keskeisin tunnusluvuin (eri diagnoosiryhmien esiintyvyys, avopalveluiden käyntimäärien potilaskohtainen frekvenssi ym.) sekä regressiomallein, joilla pyritään selvittämään lastensuojelun asiakkuuden ja eri tukitoimien yhteyttä esim. vuodeosastohoidon käyttöön. Vastaavasti pystymme tarkastelemaan terveydenhuollon palveluiden käytön yhteyttä lastensuojelun tukitoimiin eli esimerkiksi huostaanottoa ennustavia tekijöitä.

Terveydenhuollon potilasasiakirjoista tarkastelemme, miten lastensuojelun yhteisasiakkuus näkyy eriasteisia lastensuojelun tukitoimia saavilla nuorilla. Käytämme analyysimenetelmänä tekstinlouhintaa yhteistyössä professori Sanna Salanterän tutkimusryhmän kanssa, joka on hyödyntänyt louhintaa erityyppisillä potilasasiakirja-aineistoilla (esim. Uronen ym. 2020).

Odotettavat tulokset: Odotamme rekisteri- ja potilaskertomusten kautta saatavien tulosten tuottavan yhteisasiakkaiden sairastavuudesta täysin uutta tietoa aiemman tutkimuksen puuttuessa lähes kokonaan. Mielenterveyden häiriöiden vaikeusasteen ja samanaikaisten häiriöiden määrän kasvaessa myös lastensuojelun tukitoimien määrä ja voimakkuus oletettavasti kasvaa. Olettaen, että keskeiset sairastavuutta koskevat tulokset ovat edellä kuvattuja, on todennäköistä, että lastensuojelun vahvat tukitoimet ovat yhteydessä suhteessa korkeampaan vuodeosastohoidon käyttöön ja mahdollisesti vastaavasti vähäisempään avohoidon käyttöön. On myös todennäköistä, että toistuvat osastohoitojaksot ovat yhteydessä avohuollon sijoituksiin ja huostaanottoon.

Aineisto ja tutkimusmenetelmät b) Lastensuojelun asiakasasiakirja-aineisto muodostuu 13-17 vuotiaiden nuorten asiakassuunnitelmista ja -kertomuksista, kiireellisen sijoituksen päätöksistä sekä huostaanotto- ja sijaishuollon muutospäätöksistä, joiden tutkimuskäyttöön pyydetään lupa kunnista. Kunnat valikoituvat tutkimukseen Länsi-Suomen rakenneuudistushankkeen kanssa tehtävän yhteistyön puitteissa. Tutkimushankkeen suunnitteluvaiheessa on kartoitettu kuntia, joista asiakirjoja pyydetään. Tutkimuskuntia kartoitetaan lisäksi Turun yliopiston lastensuojelun työelämäprofessori Oona Ylösen ja erikoistutkija Outi Linnossuon verkostotyön avulla. Lastensuojelun asiakasasiakirjoja vuosilta 2015-2019 tutkitaan erillisenä aineistona tarkastellen yhteisasiakkuuksia. Asiakirja-aineiston suunniteltu koko on yhteensä 20-30 nuorta koskevaa asiakirjaa päätösdokumentteineen noin viidestä eri kunnasta. Yhteisasiakkuuksien tunnistamiseen pyydetään apua lastensuojelun sosiaalityöntekijöiltä. Lastensuojelun asiakirjoista tarkastelemme yhteisasiakkaiden lastensuojellista taustaa, lastensuojelun toimenpiteitä ja palveluja, nuorten ja heidän vanhempiensa sitoutumista palveluihin, ohjautumista nuorisopsykiatriaan sekä yhteistyötä nuorisopsykiatrian kanssa sekä sijoitus- ja huostaanottopäätösten perusteluja. Tutkimme, miten nuorten tilanteet etenevät ja ”kriisiytyvät” ja päädytään sijoitukseen ja huostaanottoon.

Tutkimusmenetelmät: Asiakirja-aineiston erityisluonne ja rajoitukset (Kääriäinen 2003) huomioiden analysoimme nuorten palvelupolkuja, siirtymiä ja katkoksia, niihin johtaneita tekijöitä sekä sosiaalityössä tehtyjä ratkaisuja ja käytäntöjä sisällönanalyttisesti sekä osasta tapauksia laadullisen tapaustutkimuksen avulla (Pekkarinen 2010).

Työpaketti 2, Haastattelututkimus: Työpaketissa tutkitaan nuorten ja ammattilaisverkoston näkemyksiä nuorten palvelutarpeista, palvelupoluista ja palvelujen kehittämistarpeista. Kiinnostuksen kohteena ovat myös näiden toimijoiden ratkaisuehdotukset tuensaannin pulmakohtiin. Aineistoina hyödynnetään yksilö- ja fokusryhmähaastatteluita sekä reflektioivia tapaushaastatteluja. **Työpaketti vastaa tutkimuskysymyksiin 2, 3 ja 4.**

Vastuuhenkilöt: Sosiaalityön professorit Merja Anis, UTU ja Riitta Vornanen, UEF; **Muut tekijät:** Anniina Kaittila UTU sosiaalityö; Leena Leinonen, UTU sosiaalityö. **Yhteistyökumppanit:** Työelämäprofessori Oona Ylönen ja Outi Linnossuo, UTU sosiaalityö; Osallisuuden aika ry., Länsi-Suomen rakenneuudistushanke ja TOP-hanke.

Aineisto ja menetelmät: Työpaketissa kerätään kolme laadullista haastatteluaineistoa, a) haastattelut nuorille, b) reflektioivat tapaushaastattelut nuorille ja heidän verkostolleen sekä c) ammattilaisten fokusryhmähaastattelut. Haastattelut sopivat hyvin menetelmäksi, kun tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää asiakkaiden palvelukokemuksia ja kehittää palvelujärjestelmää. (Taylor & Bogdan 1998.)

Yksilöhaastattelut: Tutkimuksessa haastatellaan 15-20 tutkimusalueella asuvaa nuorta, jotka ovat olleet lastensuojelun sijaishuollon ja nuorisopsykiatrian asiakkaina ja joiden tilanteessa tarjottu tuki ja apu on ollut riittämätöntä tai epäsovivaa. Nuoret ovat iältään 18-23 -vuotiaita. Ikärajan perusteena on, että nuoret ovat olleet lähivuosina sijaishuollon ja nuorisopsykiatrian asiakkaana ja heillä kokemukset palveluista ja tarvittavasta tuesta ovat lähimenneisyydestä. Nuoret ovat kuitenkin saaneet myös muutamia vuosia etäisyyttä kokemuksiinsa, mikä mahdollistaa oman tilanteen tarkastelun etäämmältä ja useammista näkökulmista (ks. Ayres 2012). Haastateltavien tavoittamisessa hyödynnetään hankealueen kaupunkien jälkihuoltoyksiköitä sekä kokemusasiantuntijajärjestöjä, kuten Osallisuuden aika ry., jolla on yhteistyösopimus Turun yliopiston kanssa. Haastattelut ja analyysimenetelmä ovat tyypiltään narratiivisia. Haastatteluissa hyödynnetään elämänjanamenetelmää, joka tarjoaa keskustelun lisäksi visuaalisen tavan hahmottaa omaa elämänkulkua sekä tuen ja hoidon roolia siinä (ks. esim. Känkänen 2013).

Reflektoivat tapaushaastattelut nuorelle ja hänen verkostolleen: Yksilöhaastateltavista noin viidelle nuorelle toteutetaan yhteishaastattelu heidän itse valitsemansa verkoston kanssa. Haastatteluissa hyödynnetään kriittisten tapausten menetelmää, jonka avulla on mahdollista kartoittaa ja selittää, mitkä tekijät nuorelle tarjotussa tuessa ja hoidossa edistävät ja toisaalta estävät nuoren hyvinvointia (Jaakola ym. 2014). Yksilöhaastattelussa nuoren kanssa toteutettu elämänjana toimii haastattelun viirikkeenä (Törrönen 2017) ja se käydään tarjotun hoidon ja tuen näkökulmista läpi sellaisen verkoston kanssa, joka oli nuoren näkökulmasta hänen tilanteessaan sijaishuollon asiakkuuden aikana ollut olennainen. Haastatteluun voivat nuorten toiveen perusteella osallistua esimerkiksi nuoren vanhemmat, ohjaaja sijaishuoltoyksiköstä tai sairaanhoitaja nuorisopsykiatrialta.

Ammattilaisten haastattelut toteutetaan neljänä fokusryhmähaastatteluna Kuopion ja Turun alueen ammattilaisten kesken. Haastatteluihin kutsutaan kerrallaan neljästä viiteen ammattilaista. Fokusryhmähaastatteluja käytetään tutkimuksissa, joiden tavoitteena on kehittää palveluja tai toimintaa ja saada erilaisia näkökulmia. Hankkeen kohderyhmän ollessa vaativia ja monialaisia palveluja tarvitsevat nuoret, myös fokusryhmiin kutsutaan mukaan ammattilaisia asiakasryhmän näkökulmasta olennaisilta aloilta, kuten nuorisopsykiatriasta, lastensuojelusta, erityisopetuksesta, päihdehuollosta sekä rikosseuraamusalalta. Analysoimme asiantuntijahaastatteluja osana moniaineistoista tutkimusprosessiamme pyrkimällä tarkkaan ilmiön ja prosessien kuvaukseen (Alastalo & Åkerman 2010).

Työpaketti 3, Kehittämissuosituksien ja tulosten jalkauttaminen: Työpaketissa paikannetaan palveluiden ongelmakohdat ja katvealueet kansainvälistä tutkimusta ja työpakettien 1-2 tuloksia käyttämällä ja esitetään, millaisia toimivia ja vaikuttavia palveluja ja palvelupolkuja vaativia palveluja tarvitseville nuorille tulisi olla tarjolla ja kehittää. Tätä yhteiskunnallista vaikuttamista tehdään usean eri toimijan yhteistyönä. **Työpaketti vastaa tutkimuskysymykseen 5.**

Vastuuhenkilö: erikoistutkija Outi Linnossuo UTU, sosiaalityö. **Muut tekijät:** Tutkimusjohtaja Miia Tuominen ja projektityöntekijä Suvi Puttonen, Sote-akatemia; tutkimusvastaava Eeva Timonen-Kallio ja hanketyöntekijä Johanna Berg, Turun Amk; **Yhteistyökumppanit:** Työelämäprofessori Oona Ylönen, UTU; Länsi-Suomen rakenneuudistushanke ja TOP-hanke; Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (Vasso) ja Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (ISO).

Kehittämisen tavat ja menetelmät:

- a) Turun amk:n Lapsi- ja perhepalveluiden tutkimusryhmä tekee yhdessä sosiaalityön yksiköiden kanssa **systemaattisen kirjallisuuskatsauksen**, jonka avulla paikannetaan palveluiden ongelmakohdat ja katvealueet. Kirjallisuuskatsauksen ja työpakettien 1-2 tulosten pohjalta yhteisasiakkuuden problematiikkaa tarkastellaan ja jalostetaan **valtakunnallisessa virtuaalisessa eDelphi asiantuntija-paneelissa sekä alueellisissa ennakointifoorumeissa (Varsinais-Suomi ja Itä-Suomi)** ja tuotetaan psykiatrian ja lastensuojelun palvelutuottajatahojen perusteltuja näkemyksiä siitä, millaisia toimivia ja vaikuttavia palveluja ja palvelupolkua erityistason sote-palveluja tarvitseville nuorille tulisi olla tarjolla. Rakennetaan integratiivisen, vaativan erityistason lastensuojelun sosiaalityön palvelukartta.
- b) Turun yliopiston Sote-akatemia vahvistaa hankkeen monitieteistä vaikuttavuutta **tuomalla yhteiskehittämiseen sosiaali-, terveys-, kasvatusta ja opetusalan monitieteisen näkökulman**. Sote-akatemian lasten ja nuorten erityistason palveluihin liittyviä tutkimus- ja koulutushankkeita ja yhteistyöverkostoja nivotaan hankkeeseen. Hankkeessa tuotettu koulutusmateriaali ja muut **tulokset levitetään Turun yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston Osaamispuu.fiTM:n kautta**, joka on avoin verkkosivusto lasten parissa työskentelevien yhteistä osaamista vahvistamaan. Sote-akatemia tuottaa hankkeelle digitaalista materiaalia, kuten podcasteja ja videoita. Tuloksista viestitään hankekumppaneiden verkkosivujen, blogien ja sosiaalisen median kanavien kautta.

2.3. Riskien arviointi ja vaihtoehtoinen toteutustapa: Nuorisopsykiatrian **potilasasiakirja-aineiston tekstinlouhinta** on hankkeessa kokeellinen menetelmä, koska vertailukelpoista tutkimusta on vasta vähän. Hankkeen onnistuminen ei kuitenkaan ole tästä riipuvaista, sillä rekisteriaineistoon ei sisälly mainittavia riskejä. Riskinä on myös **lastensuojelun asiakirjoihin tarvittavien tutkimuslupien viipyminen, yhteisasiakkaiden tunnistamisen työläys sekä kirjausten niukkuus ja vaihtelevuus aineistossa**. Tutkimusalueen kuntien asiantuntijat ovat kuitenkin jo aiempien selvitysten perusteella tunnistanee tutkimusaiheen tärkeyden ja on odotettavaa, että sekä asiakirjojen koonti että haastattelujen toteuttaminen tulee onnistumaan yhteistyössä meneillään olevien kehittämishankkeiden kanssa. Hankkeessa voidaan tuottaa lisäksi suosituksia asiakirjojen kirjaamiskäytäntöihin. Haastatteluaineiston osalta on riskinä **koronaepidemian jatkuminen ja sen tuomat hankaluudet aineistonkeruulle**. On kuitenkin oletettavaa, että syksyllä 2021 tilanne olisi tältä osin jo parempi. Nuorten verkostohaastattelujen toteuttaminen voi olla haasteellista **eri toimijoiden aikataulujen yhteensovittamisen** kannalta. Vaihtoehtoisena toteuttamistapana on kirjallisen materiaalin pyytäminen esimerkiksi nuorten vanhemmilta ja läheisiltä.

2.4. Konsortion lisäarvo: Turun ja Itä-Suomen yliopistojen sosiaalityön ja nuorisopsykiatrian alojen, Sote-akatemian ja Turun ammattikorkeakoulun Lapsi- ja perhepalveluiden tutkimusryhmän yhteistyöllä yhdistetään erilaista tutkimuksellista ja sisällöllistä osaamista, joka on edellytys moniaineksisen ja haastavan tutkimusaiheen ja -asetelman toteuttamiselle laadukkaasti. Konsortion avulla saadaan käyttöön relevantti määrällinen ja laadullinen aineisto. Hankkeen työpaketeista vastaavien professorien, tutkimuksen alaan monipuolisesti perehtyneiden tutkijoiden ja useiden kehittämistoimijoiden erilaisen asiantuntijuuden yhdistämisellä hankkeen toteutus on realistinen ja siinä on mahdollisuus uudennaisille tutkimuksellisille innovaatioille ja tutkimusyhteistyölle myös jatkossa. Kehittämistoimijoiden yhdistäminen tutkimushankkeeseen varmistaa tutkimuksen käytäntörelevanssin, tulosten jalostamisen kehittämissuosituksiksi ja niiden jalkauttamisen sote-palvelujärjestelmään.

3. Tutkimusryhmä ja yhteistyötahot

3.1. Tutkimushankkeessa työskentelevät henkilöt, heidän hankkeen kannalta keskeiset ansiot

Pääyhteistyökumppanit Turun yliopistossa:

Merja Anis, hankkeen vastuullinen johtaja; sosiaalityön professori, lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityön erikoistumiskoulutuksen vastuuprofessori. Tutkimustyö on kohdentunut maahanmuuttotilastaisten perheiden ja lasten erityiskysymyksiin lastensuojelussa. Hän on toiminut useissa lastensuojelun koulutus-, tutkimus- ja kehittämishankkeissa koordinoijana, johtajana ja ohjausryhmien jäsenenä.

Anniina Kaittila, VTT, yliopistonlehtori sosiaalityön oppiaineessa ja erikoistutkija TYKS:n lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian tutkimusyksikössä. Hän on vastannut osaamis- ja tukikeskustöiden etene- misestä Länsirannikon alueella v. 2017-2018 sekä toiminut asiantuntijana vaativimpien asiakasryh- mien palveluiden uudistamista koskevissa työryhmissä.

Kirsi-Marja Niinimaa, YTM, jatko-opiskelija, sosiaalityöntekijä Turun kaupunki, sijoitettujen las- ten vastuusosiaalityö. Väitöskirjan aihe: Huostaanotettujen, vaikeahoitosten lasten sijaishuollon tar- koituksenmukainen järjestäminen ja sen edellytykset.

Max Karukivi, nuorisopsykiatrian dosentti ja kliininen opettaja Psykiatrian oppiaineessa sekä vs. ylilääkäri VSSH Nuorisopsykiatrian vastuuyksikössä. Hän on päätutkijana tai osallisena useissa nuorten hyvinvointia ja nuorisopsykiatriaa koskevissa tutkimushankkeissa sekä toiminut asiantunti- jana vaativimpien asiakasryhmien palveluiden uudistamista koskevissa työryhmissä.

Miia Tuominen, FT, kansanterveystiede, tutkimuspäällikkö Turun yliopiston monialaisessa Sote- akatemiassa (www.utu.fi/sote). Hän on mukana useissa sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja opetusalan osaamista yhdistävissä koulutus- ja tutkimushankkeissa, ja toimii asiantuntijana korkeakoulutuksen ja palvelujen uudistamisen työryhmissä, erityisesti monialaisen yhteistyön edistämiseksi.

Suvi Puttonen, VTM, projektitutkija on Sote-akatemian digitaalisen oppimateriaalin tuotannosta ja viestinnästä vastaava asiantuntija.

Outi Linnossuo, VTT, erikoistutkija, lastensuojelun työelämäprofessori-hanke sosiaalityön oppiai- neessa.

Pääyhteistyökumppanit Itä-Suomen yliopistossa:

Riitta Vornanen, sosiaalityön professori, lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityön erikoistumiskoulutuk- sen vastuuprofessori. Tutkimustyö on kohdentunut nuorten turvallisuuteen ja hyvinvointiin sekä las- tensuojeluun.

Tommi Tolmunen, nuorisopsykiatrian professori, ylilääkäri KYS:in nuorisopsykiatrian klinikka. Hänen tutkimustyönsä on keskittynyt nuorten hyvinvointiin vaikuttaviin tekijöihin ja psykosomatiik- kaan.

Siiri-Liisi Kraav, MSc, jatko-opiskelija (väittelee 2021) on aiemmin työskennellyt psykoterapeuttina ja kouluttajana. Hänen tutkimustyönsä keskittyy lapsuuden traumojen sekä yksinäisyyden ja syrjäy- tymisen vaikutuksiin psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen.

Leena Leinonen, YTT, yliopisto-opettaja. Hän on työskennellyt sosiaalityöntekijänä erikoissairaan- hoidossa, mm. neurologisella kuntoutusosastolla. Tutkimus on kohdentunut sosiaali- ja terapiatyön rajapintaan psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa, terveysosiaalityöhön, erityisesti mielenterveysso- siaalityön sekä moniammatillisen vuorovaikutuksen kysymyksiin.

Pääyhteistyökumppanit Turun ammattikorkeakoulussa:

Eeva Timonen-Kallio, YTT, VTL, sosiaalityö; yliopettaja ja tutkimusvastaava. Hän on toiminut pro- jektijohtajana kansainvälisissä lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteistyötä ja sote-ammattilaisten erityisosaamista systeemien raja- ja yhteyspinnoilla koskevissa tutkimus- ja kehittämishankkeissa

sekä LAPE-muutosohjelman lastensuojelun sijaishuoltoa uudistavan kansallisen työryhmän puheenjohtajana ja asiantuntijana.

Johanna Berg, TtT, esh, toimii lehtorina terveysalalla. Hän on toiminut hanketyöntekijänä sekä kansallisissa että kansainvälisissä mielenterveystyöhön liittyvissä hankkeissa. Tutkimusmielenkiinto kohdistuu mielenterveystyön ja psykiatrisen hoitotyön alueelle.

Tutkijanurien edistäminen: Hankkeessa työskentelee 2 väitöskirjatutkijaa ja 2 post-doc-tutkijaa.

3.2. Yhteistyötahot ja heidän keskeiset ansionsa hankkeen kannalta:

a) Osallisuuden aika -yhdistys ja kokemusasiantuntijat. Yhdistyksellä on yhteistyösopimus Turun yliopiston kanssa. Osallisuuden aika ry. toimii tutkimusyhteistyökumppanina nuorten haastateltavien tavoittamisessa ja kohtaamisessa sekä osallistuu hankkeen yhteisiin tilaisuuksiin.

b) Turun yliopiston sosiaalityön oppiaineessa toimivat kolmen säätiön yhteisrahoituksella *lastensuojelun työelämäprofessori Oona Ylönen ja* erikoistutkija *Outi Linnossuo* ajalla 1.9.2019-31.8.2022. Työelämäprofessorikauden yhtenä keskeisenä tavoitteena on lastensuojeluun liittyvän tutkimustiedon välittäminen käytäntöön, mikä edistää suoraan työpaketin 3 tavoitetta.

c) Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa, rakenneuudistushankkeen Länsi-Suomen OT-keskuspilotissa sekä Varsinais-Suomen sote-järjestämissuunnitelmassa kehitetään nuorten vaativia palveluja. OT-keskuspilotissa Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Pohjanmaan yhteistyöalueella selvitetään vaativaa psykiatrista hoitoa ja sijaishuoltoa tarvitsevien asiakkaiden tarpeet yhdessä tutkimushankkeen kanssa ja mallinnetaan uudenlainen integratiivinen palvelu vastaamaan näihin. Vastuuvaimistelijana **Mikko Hulkkonen**.

d) Tuki oikeasta paikasta (TOP) Stöd från rätt plats - Länsi-Suomen lastensuojelun monialainen vahvistaminen 2020-2022 –hanke on osa Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa, joka toteutetaan pääasiassa osana Tulevaisuuden sote-keskus-ohjelmaa. Hankkeessa keskitytään lastensuojelun sijaishuollon, koulun ja varhaiskasvatuksen sekä päihde- ja mielenterveyspalvelujen yhdyspintojen asiakaslähtöiseen kehittämiseen. TOP-hanke toimii tutkimushankkeen toiminnallisena ja viestinnällisenä yhteistyökumppanina.

e) Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, (Vasso, toimitusjohtaja **Tapio Häyhtiö) ja Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (ISO, johtaja **Tarja Kauppila**) alueellisia ja valtakunnallisia yhteistyöverkostoja ja monikanavaista viestintää** käytetään tutkimustulosten ja kehittämissuosittelujen jalkauttamiseksi uudistuviin sote-rakenteisiin.

4. Vastuullinen tiede

4.1. Tutkimuseettiset kysymykset: Tutkimusaihe on sensitiivinen, ja tutkimuksen kohteena ovat erityisen haavoittuvassa asemassa olevat alaikäiset nuoret, minkä takia eettiset kysymykset ovat erityisen tärkeitä (Kuula 2006, Rutanen & Vehkalahti 2019). Tutkimuksessa sitoudutaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistukseen ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisistä periaatteista (ks. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019). Tutkimukseen sovelletaan tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus-, raportointi- ja arviointimenetelmiä. (Kuula 2006.) Tutkimusaineisto tallennetaan, säilytetään ja käsitellään GDPR-sääntöjen mukaisesti sekä kunkin organisaation tietosuojakäytäntöjä noudattaen.

Rekisteritietoihin ja potilasasiakirjoihin perustuva tutkimuspaketti 1 ei edellytä eettistä ennakkoarviointia, vaan se voidaan toteuttaa Findatan myöntämällä luvalla. Koska tietoja ei kerätä suoraan tutkittavilta, tutkimus ei edellytä heidän tietoista suostumustaan eikä heitä tarvitse informoida heidän

tietojensa käsittelystä. Tutkimusaineistoa käsitellään tietoturvalisessa Findatan etäkäyttöympäristössä. Lastensuojelun asiakirjojen saamiseksi tutkimuskäyttöön haetaan tutkimusluvut tutkimukseen osallistuvista kunnista kuntien lupakäytäntöjen mukaisesti. Tutkimushankkeen laadulliselle osiolla, joka käsittää lastensuojelun sosiaalityön asiakirjat sekä nuorten haastattelut, tullaan pyytämään eettinen ennakoarvointi Turun yliopiston tutkimuseettiseltä neuvottelukunnalta. Eettisessä ennakoarvioinnissa tarkastellaan aineistonkeruun suunnitelmaa ja tutkimuksen suunniteltua toteutustapaa riskien ja vahingon välttämisen näkökulmasta.

Nuorille ja heidän verkostoilleen suoritettavissa haastatteluissa jokaiselta haastateltavalta pyydetään kirjallinen suostumus haastatteluun osallistumisesta. Haastattelut toteutetaan haastateltavalle turvalisessa tilassa. Jokaisen haastateltavan kanssa käydään vielä haastattelutilanteessa läpi haastattelun tarkoitus ja mahdollisuus keskeyttää haastattelu missä vaiheessa tahansa. Nuoret ja haastatteluihin mahdollisesti osallistuvat vanhemmat ohjataan tarvittaessa keskusteluavun piiriin, mikäli he haluavat käydä läpi haastattelun herättämiä tuntemuksia.

4.2. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: Tutkimuskonsortion kokoonpanossa on naisia ja miehiä. Hankkeeseen palkattava uusi henkilökunta rekrytoidaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön edellyttämällä tavalla. Tutkimushankkeen kohderyhmänä ovat yhteiskunnallisesti haavoittuvassa asemassa olevat vaativia palveluja tarvitsevat ja lastensuojelun asiakkaana olevat nuoret. Tutkimuksen yhteiskunnallisena tavoitteena on tämän väestöryhmän yhdenvertaisuuden edistäminen paikantamalla heille tarkoitettujen palvelujen epäkohdat ja esittämällä niihin parannuksia.

4.3. Avoin tiede: Tutkimuksen tuloksia julkaistaessa noudatetaan tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta ja vastuullista tiedeviestintää (Kuula 2006). Hankkeessa priorisoidaan avointa saatavuutta mahdollistavia julkaisukanavia. Hankkeessa tuotettava anonymisoitu haastatteluaineisto tallennetaan jatkokäyttöä varten yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon haastateltavien luvalla.

4.4. Kestävän kehityksen tavoitteet: Tutkimushanke edistää sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kehitystä paikantamalla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän epäkohtia syrjäytymisvaarassa olevien nuorten palvelutarpeiden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta. Tutkimuksen pohjalta annettavat kehittämissuosituksot edistävät näiden nuorten hyvinvointia. Parantaessaan palvelujärjestelmää rakenteellisesti ja edistäessään monialaista yhteistyötä, tutkimus edistää pitkällä aikavälillä myös resurssiviisasta taloutta hyvinvointipalveluissa.

5. Yhteiskunnalliset vaikutukset ja vaikuttavuus

5.1. Vaikutukset ja vaikuttavuus tiedeyhteisön ulkopuolella: Tutkimus vahvistaa ja kehittää ennen kaikkea lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteistä tietopohjaa ja käytäntöjä tuottaessaan tutkimustietoa yhteisasiakkaana olevista vaikeahoitoisista nuorista. Tulokset ovat suoraan hyödynnettävissä käytännön asiakastyössä ja palvelujen kehittämisessä. Tuloksia hyödynnetään Sote-palvelujärjestelmän uudistamisessa ja OT-keskusten tietopohjana. Tulokset edistävät moniammatillisen yhteistyön, vaativan lastensuojelun sosiaalityön ja nuorisososiaalityön tietopohjaa. Asiakastasolla pitkällä aikavälillä tuloksena tulisi olla nuorten ja heidän perheidensä tarpeiden parempi tunnistaminen ja tarkoituksenmukaiset palvelut ja palvelusiirtymät sekä nykyistä kustannustehokkaampi palvelujärjestelmä useita palveluja tarvitsevien nuorten palvelukokonaisuudessa. Tutkimustuloksia hyödynnetään sosiaalityön ja nuorisopsykiatrian koulutuksen eri tasoilla sekä täydennyskoulutuksessa ja jatkuvan oppimisen sisällöissä.

6. Lähdeluettelo

- Aho, S.** (2019). Selvitystyö vaativan sijaishuollon ja psykiatrian yhdistelmäyksikön jatkovalmistelun tueksi Varsinais-Suomessa. Turku: Turun yliopiston sosiaalityön oppiaine.
- Alastalo, M. & Åkerman, M.** (2010) Asiantuntijahaastattelun analyysi: Faktojen jäljillä. Teoksessa Ruusuvaari, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) Haastattelun analyysi. (s. 373-392). Tampere: Vastapaino.
- Armstrong, M., Dudding, P., Liebenberga, L., Ungar, M. & van de Vijver, F.** (2013). Patterns of service use, individual and contextual risk factors, and resilience among adolescents using multiple psychosocial services. *Child abuse & neglect* 37 (2-3), 150-159.
- Ayres, L.** (2012). Narrative interview. Teoksessa Given, L. M. (toim.), *The Sage encyclopedia of qualitative research methods* (s. 545–546). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Didier, D., Domon-Archambault, V., Mikic, N. & Terradas, M.** (2020). Mentalization-based Interventions in Child Psychiatry and Youth Protection Services II. *Journal of Infant, Child, and Adolescent Psychotherapy* 19(3), 321–334.
- DiNitto, D., Saia, K. & Toros, K.** (2020). Interprofessional collaboration in social rehabilitation services for dually-involved Estonian youth: Perceptions of youth, parents, and professionals. *Children and youth services review* 113, 104945.
- Garrett, S., McKinlay, E., Morgan, S. & Pullon, S.** (2019). Interagency collaborative care for young people with complex needs: front-line staff perspectives. *Health & social care in the community* 27(4), 1019-1030.
- Glick B., Gibbs JC., Tuomaala T.** (suom.)(2016). ART – Aggression Replacement Training: Ryhmäharjoitusmenetelmä aggressiivisesti käyttäytyville nuorille. Suomen Art Ry.
- Halila R., Kaukonen, P., Malja, M. & Savola, S.** (toim.) (2019). Lasten, nuorten ja perheiden Osaa- mis- ja tukikeskukset. LAPE-muutosohjelmassa tehdyn valmistelutyön loppuraportti. Helsinki: So- siaali- ja terveysministeriö.
- Heino T., Forsell, M., Eriksson, P., Känkänen, P., Santalahti, P. & Tapiola, P.** (2018). Lastensuoje- lun, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian yhteiset asiakkaat - yhteinen vastuu. Helsinki: Terve- den ja hyvinvoinnin laitos.
- Heino T., Hyry, S., Ikäheimo, S., Kuronen, M. & Rajala, R.** (2016). Lasten kodin ulkopuolelle si- joittamisen syyt, taustat, palvelut ja kustannukset. HuosTa-hankkeen (2014-2015) päätulokset. Hel- sinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Jaakola, A.-M., Vornanen, R. & Pölkki, P.** (2015). Kriittisten tapahtumien menetelmä lastensuojelun sosiaalityötä koskevassa tutkimuksessa. *Janus*, 22(2), 156 - 171.
- Kananoja, A & Ruuskanen, K.** (2019). Selvityshenkilön ehdotukset lastensuojelun toimintaedelly- tysten ja laadun parantamiseksi. Loppuraportti. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Kekkonen, V., Tolmunen, T., Markkanen, M., Koskinen, T. & Laukkanen E.** (2019). Nuorten psyykkiset ongelmat ja psykososiaaliset menetelmät sijaishuollossa. *Suom Lääkäril* 74, 599-603.
- Kiuru, K-E & Metteri, A** (2014). Lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkuus potilasker- tomusaineistossa. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti* 51, 146-160.
- Kuula, A.** (2006). Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Känkänen, P.** (2013) Taidelähtöiset menetelmät lastensuojelussa – kohti tilaa ja kokemuksia. Hel- sinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kääriäinen, A.** (2003). Lastensuojelun sosiaalityö asiakirjoina. Dokumentoinnin ja tiedonmuodos- tuksen dynamiikka. Helsinki: Helsingin yliopisto.

- Kölch, M., Mack, J., Roessner, V. & Wanderer, S. (2019).** Come together: case specific cross-institutional cooperation of youth welfare services and child and adolescent psychiatry. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health* 13(1), 34-47.
- Laakso, R. (2013).** Mistä koti huostaanotetulle lapselle? Helsinki: Kunnallissalan kehittämissäätiö.
- Lastensuojelun vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän loppuraportti (2020).** Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Lehto-Salo, P. (2011).** Koulukotisijoitus, nuoren toinen mahdollisuus? Mielenterveyden häiriöiden, oppimisvaikeuksien ja perheongelmien kirjo kehittämishaasteena. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Marchant, R. (2019).** Making Assessment Work for Children with Complex Needs. Teoksessa Horwath, J. & Platt, D. (toim.) *The Child's World*. (s. 522-539). London: Jessica Kingsley.
- Miller AL., Rathus JH. & Linehan ML. (2006).** Dialectical Behavioral Therapy for suicidal adolescents. New York: Guilford Publications.
- Osallisuuden aika (2020)** Lastensuojelu ei ole ”roskakori”, johon voidaan tunkea ne lapset ja nuoret, jotka eivät saa apua muualta. Blogi 9.10.2020. osallisuudenaika.fi/ajankohtaista [luettu 11.11.2020]
- Pekkarinen, E. (2010).** Stadilaispojat, rikokset ja lastensuojelu. Viisi tapaustutkimusta kuudelta vuosikymmeneltä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Puustinen-Korhonen, A. (2018).** Lastensuojelu matkalla kohti tulevaa sote-maailmaa. Kuntaliitto. Dia-esitys 13.9.2018.
- Ristikari, T., Keskisäntti, M., Sutela, E., Haapakorva, P., Kiilakoski, T., Pekkarinen, E., Kääriälä, A., Aaltonen, M., Huotari, T., ym. (2018)** Suomi lasten kasvuympäristönä. Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Rutanen, N. & Vehkalahti, K. (toim.) (2019).** Tutkimuseettisistä sääntelystä elettyyn kohtaamiseen. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka II. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Ståhlberg O., Anckarsäter H. & Nilsson, T. (2010).** Mental health problems in youths committed to juvenile institutions: prevalences and treatment needs. *Eur Child Adolesc Psychiatry* 19, 893-903.
- Taylor, S. J., Bogdan, R. (1998).** Introduction to Qualitative Research Methods. A Guidebook and Resource. 3rd ed. New York: John Wiley & Sons.
- Timonen-Kallio E., Hämäläinen J. & Laukkanen, E. (2017).** Interprofessional collaboration in Finnish residential child care: Challenges in incorporating and sharing expertise between the child protection and health care systems. *Child Care in Practice* 23, 389-403.
- Turney K. & Wilderman, C. (2016).** Mental and physical health of children in foster care. *Pediatrics* 138:e20161118.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2019).** Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa.
- Törrönen, J. (2017)** Virikehaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvuori, J. (toim.) *Tutkimushaastattelun käsikirja*. (s. 233-255). Tampere: Vastapaino.
- Uronen, L., Moen, H., Teperi, S., Martimo, KP., Hartiala, J. & Salanterä, S. (2020).** Towards automated detection of psychosocial risk factors with text mining. *Occup Med (Lond)*. 70, 203-206.
- Wennberg, M., Rausmaa, S. & Kortelainen, J. (2020).** Erityisen huolenpidon nuorten palvelupolut. Helsinki: Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö sr: Itlan raportit ja selvitykset 3.
- Yliruka, L., Vartio, R., Pasanen, K. & Petrelius, P. (2018).** Monimutkaiset ja erityistä osaamista edellyttävät asiakastilanteet sosiaalityössä. Valtakunnallisen kyselyn tuloksia. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.